

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра філософії та соціально-політичних наук

Затверджую:
Декан факультету

проф. Є. В. Мироненко / /
«__3__» ____09____ 2024_р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри філософії та СПН
Протокол №1 від 3.09.2024р.

В. о. завідувача кафедри
доц. О.П. Кваша / /

**Робоча програма навчальної дисципліни
«ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА»**

Розробник: Шимко О.В., канд. іст. наук

Краматорськ – Тернопіль 2024

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показники		Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
денна на базі ПЗСО	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр»		денна на базі ПЗСО	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр»
Кількість кредитів		ОПП (ОНП) «Політологія»	За вибором	
5				
Загальна кількість годин				
150				
Модулів – 1		Професійна кваліфікація: бакалавр політології	Рік підготовки	
Змістових модулів – 1			4	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____			Семестр	
_____ (назва)			8	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 6 самостійної роботи студента 11		Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	26	
			Практичні/Лабораторні	
			26/	/
			Самостійна робота	
			98	
			Вид контролю	
		іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить для денної форми навчання – 52/98

II ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1 Актуальність вивчення дисципліни у зв'язку із завданнями професійної діяльності та навчання.

Курс «Професійна етика» конкретизує загальні моральні норми, які визначають ставлення людини до своїх професійних обов'язків, а опосередковано – до людей, з якими вона взаємодіє відповідно до свого фаху. Викладання дисципліни є важливою складовою формування особистості майбутнього фахівця, етичних принципів і моральних засад його світогляду й духовного світу.

Вивчення курсу «Професійна етика» передбачає цілеспрямовану роботу над вивченням спеціальної літератури, активну роботу на лекціях та практичних заняттях, самостійну роботу, виконання індивідуальних завдань.

2.2 Мета дисципліни: викладання навчальної дисципліни

Формування системи знань з професійної етики, засвоєння студентами основних етичних концепцій, понять, принципів, методів гуманістичної та власне професійної етики фахівця у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи, документознавства та інформаційної діяльності, уявлень про види етичних кодексів, отримання вмінь самостійно застосовувати набуті знання в безпосередній практичній діяльності, а також набуття навичок у вирішенні складних моральних проблем.

Предмет навчальної дисципліни: професійна мораль, морально-етичні аспекти професійної діяльності.

2.3. Завдання дисципліни:

- Розглянути професійну етику як навчальну дисципліну, що вивчає специфіку професійної моралі, закономірності її виникнення та розвитку;
- визначити місце й роль професійної етики в комплексі сучасного гуманітарного знання;
- окреслити проблематику професійної етики;
- визначити основні принципи професійних моральних кодексів, їх значення для формування етичної поведінки в організації;
- визначити сутність і роль корпоративної культури;
- сформувати сучасну культуру професійного спілкування, засновану на етичних принципах і нормах;
- сформувати уявлення про сучасний діловий етикет;
- сприяти розвитку професійної ідентичності;
- розвинути навички застосовувати набуті знання в безпосередній практичній діяльності.

2.4. Міждисциплінарні зв'язки. Базою для вивчення дисципліни є попереднє вивчення таких дисциплін, як: «Громадські об'єднання і організації», «Інформаційні війни», «Політичні еліти і лідерство», «Політична культура», «Етика та естетика».

2.5. Обсяг навчальної дисципліни та його розподіл за видами навчальних занять: загальний обсяг становить 150 годин / 5 кредитів, в т.ч. денна форма навчання: лекції

– 26 годин, семінарські – 26 годин, самостійна робота студентів – 98 годин; заочна форма навчання: лекції – 4 години, практичні (семінарські) – 4 години, самостійна робота студентів – 98 годин.

2.4 Мова викладання: українська

III ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Професійна етика» увага приділяється оволодінню здобувачами такими загальними та фаховими (спеціальними) компетентностями, як:

- Знання предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 01).
- Здатність бути критичним та самокритичним (ЗК 03)
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК 04).
- Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки (СК 01).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

- Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності (РН 01);
- Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності (РН 03).
- Мати навички професійної комунікації (РН 04)
- Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки (РН 08).

Здобувачі вищої освіти, вивчаючи навчальну дисципліну «Професійна етика», опановують систему знань і навичок, що дозволяють сформувати такі спеціальні результати:

у когнітивній сфері:

- здобувач здатний продемонструвати знання і розуміння основних етапів становлення і розвитку професійної етики, розуміння специфіки цієї науки в її визначальних рисах;
- усвідомлювати особливості структурної кореляції між політичною діяльністю, національним менталітетом і формою політичного устрою держави;
- розуміти місце вітчизняної політичної традиції у світовій традиції;
- продемонструвати знання і розуміння основних процесів сфери професійної етики.

в афективній сфері:

- здобувач здатний критично осмислювати лекційний та поза лекційний навчальний матеріал;
- використовувати набуті знання при веденні дискусій з актуальних проблем специфіки професійної етики в його визначальних рисах;

- демонструвати знання спеціалізованої літератури з досліджень професійної етики;
- оцінити сучасний стан політичних відносин на конкретних прикладах та дискутувати у професійному середовищі;
- співпрацювати із іншими здобувачами та викладачем в процесі обговорення проблемних моментів на лекційних та практичних заняттях, при виконанні і захисті індивідуальних завдань;
- ініціювати і брати участь у дискусії з питань навчальної дисципліни, розділяти цінності колективної та наукової етики.

у психомоторній сфері:

- здобувач здатний самостійно бачити, виявляти та аналізувати феномен професійної етики у широкому контексті культури та науки;
- брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості;
- презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;
- мати навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- самостійно здійснювати пошук, систематизацію, викладення літературного матеріалу;
- здійснювати аналіз та інтерпретацію гуманітарного тексту: виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність аргументації, виділити продуктивні ідеї.

IV ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Етика як вчення про мораль.

Сутність етики. Давньогрецький філософ Аристотель (384–322 до н.е.) про проблеми людських взаємин та виховання людських чеснот. Етика як наука. Завданням етики. Предмет етики, її структура та проблематика. Розмежування понять «етика» і «мораль». Зв'язок етики з етнологією, психологією, соціологією, історією, педагогікою, мистецтвознавством, релігієзнавством, медициною, правом, ін. науками. Структура етики як науки. Описова етика. Загальна теорія моралі. Нормативна етика. Теорія морального виховання. Професійна етика. Історія етичної думки. Проблематика етики. Нові напрями етичних досліджень ХХІ ст.: етика релігії, екологічна етика (біоетика), космічна етика тощо.

Сутність, особливості й структура моралі. Значення моралі. Концепції походження моралі: релігійна, натуралістична, соціально-історична. Особливості моралі: імперативність, нормативність, оцінювальність. Структура моралі: моральна практика, моральну свідомість. Типи моралі. Гедонізм. Ригоризм. Егоїзм. Альтруїзм. Етика індивідуалізму. Колективізм. Етика боротьби. Етика співробітництва. Мораль родоплемінних взаємин. Мораль Стародавнього світу. Мораль рабовласницького світу. Мораль феодального світу (лицарства, духовенства, селянства, ін.). Мораль

буржуазного суспільства.

Основні етичні вчення. Вчення Будди. Вчення китайського мудреця Лао-цзи. Вчення китайського філософа Кун-цзи. Вчення Мойсея. Основи етичної думки Античності. Практична спрямованість античної етики. Християнська етика. «Золоте правила моральності» в етиці.

Українська етична думка. Витоки етики в українському фольклорі. Особливість вітчизняних релігійних та повчальних книг («Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона, «Повчання» Володимира Мономаха). Становлення етики як науки в Києво-Могилянській академії (XVII–XVIII ст.). Етична проблематика у творах Гр. Сковороди.

Тема 2. Професійна етика та моральна свідомість.

Сутність професійної етики. Завдання професійної етики як навчальної дисципліни. Роль професійної етики в комплексі сучасного гуманітарного знання. Проблематика професійної етики. Професійна мораль. Особливості моралі різних професійних груп. Професійний обов'язок. Професійна честь. Професійна гідність. Професійна справедливість. Професійний такт. Виховання і пропаганда етичної поведінки на різних рівнях управління.

Етичні кодекси. Перший універсальний кодекс – зведення релігійних правил (Десять заповідей Старого Заповіту, Вісім добродійних принципів буддизму, ін.). Етичні кодекси працівників різних професій, їх функції. Типи етичних кодексів.

Професійні кодекси. Перший професійний кодекс (клятва Гіппократа – кодекс лікарів). Кодекси документознавця, архівіста, бібліотекаря, музейника, державного службовця, політика тощо. Досвід США, Німеччини, Японії, інших країн у запровадженні етичних кодексів.

Роль менеджера у формуванні етики поведінки. Моральна культура керівника. Досвід видатних менеджерів щодо ефективної роботи в організації. Цінності: об'єктивність; справедливість; здатність згуртування; скромність; гармонія; вміння висловлювати позитивну оцінку діяльності іншої людини. Вимоги до менеджера: у сфері професійної етики, у сфері ділової етики, у сфері особистої етики. Кодекс поведінки менеджера.

Ділова етика в бізнесі. Бізнесова діяльність і мораль. Світова практика щодо подолання суперечностей між бізнесом і мораллю. Успішність компаній, які діють на моральних засадах. Універсальний поведінковий алгоритм збалансування моральних цінностей і бізнесу (принципи етичної поведінки в бізнесі). Сучасна бізнес-етика. Узгодженість бізнесу з вимогами моралі як привабливий імідж компанії.

Тема 3. Корпоративна культура.

Сутність корпоративної культури. «Організаційна» культура. Корпоративна культура як організаційний імідж, як спосіб управління. Корпоративна культура галузева, регіональна, транснаціональна.

Складові корпоративної культури: цінності; поведінкові стереотипи взаємодії людей; групові норми роботи; загальні політичні та ідеологічні принципи; психологічний клімат; підтримування певного складу мислення членів організації щодо її іміджу; символи, ідеї, образи. Рівні корпоративної культури: артефактів;

проголошених цінностей; базових уявлень.

Цінності як ядро корпоративної культури. Особистісні цінності працівників; особистісні цінності керівників організації. Цінності менеджерів: людські властивості; професійні якості. Форми існування корпоративних цінностей. Типи корпоративної культури. «Змішана культура» в українському менеджменті. В країнах СНД: «культура влади»; «рольова культура»; «культура завдань»; «культура особистості».

Поняття «корпоративна ідентичність». Патріотизм щодо організації. Формування корпоративної ідентичності. Поведінкові норми в організації: традиції, звичаї, обряди, церемонії, закони. Символи, легенди, герої організації. Корпоративні свята як інструмент виховання колективу. Назва організації, девіз, торговий знак, логотип, сайт, візитні картки працівників. Завдання менеджера у формуванні корпоративної ідентичності.

Тема 4. Корпоративна етика.

Поняття корпоративної етики. Цінності – основа норм корпоративної етики. Позитивні цінності. Негативні цінності. Цінності, на основі яких формується корпоративна етика (компетентність і професіоналізм, чесність та неупередженість, відповідальність, патріотизм, безпека, благополуччя, гармонія, гнучкість). Моральні якості, на яких базується корпоративна етика.

Види корпоративного ділового спілкування. Мета корпоративного спілкування. Головні функції корпоративного ділового спілкування.

Етичні норми корпоративного спілкування. Спеціальні заходи, спрямовані на формування здорової етичної основи трудових відносин в організації. «Карти етики». Комітети з етики. Навчання співробітників і керівників етичній поведінці. Етична експертиза.

Корпоративний кодекс. Призначення, структура та зміст кодексу корпоративної етики.

Тема 5. Діловий етикет.

Поняття «етикет». Зміст етикетних норм у різні історичні епохи. Особливості етикету: конкретно-історичний характер, соціальна зумовленість, національний колорит, утилітарний (практичний) характер. Етикет як культура спілкування. Принципи гуманізму та демократизму. Моральні вимоги: ввічливість, тактовність, скромність, точність. Загальні правила етикету.

Діловий етикет – невід’ємна складова корпоративної культури. Основні принципи ділового етикету. Загальні норми ділового етикету. Ввічливі професійні манери – ключовий компонент етикету. Бізнес-етикет. Світський та діловий етикет. Принципи взаємної поваги та взаємної ввічливості. Норми та правила світського етикету. Особливий статус жінки в суспільстві. Лицарство, політес, стать і вік осіб. Принципи ділового етикету та влада (посада). Статева належність у діловому етикеті. Елементи ділового етикету, що впливають із національних і релігійних традицій та звичаїв.

Найпоширеніші помилки у сфері ділового етикету. «Темні плями» у питаннях поведінки, зовнішності, одягу та спілкування. Особливості етикету окремих країн та

регіонів. Невміння представитися, привітатися. Неадекватне мовлення. Невідповідний одяг та зовнішність. Неповага до часу інших. Непрофесійне ведення телефонних розмов. Невміння слухати співрозмовника. Неповага до робочого місця інших. Невміння користуватися офісним обладнанням. Погані манери за столом.

Етикет індивідуального робочого місця. Акуратність, організованість. Приватні речі на робочому місці. Відзнаки. Вироби мистецтва. Предмети, пов'язані з релігією. Персональний календар. Настінні щотижневі/щомісячні плани. Правила етикету індивідуального робочого місця.

Тема 6. Стиль та імідж ділової людини.

Поняття «імідж». Значення зовнішнього вигляду у створенні іміджу професіонала. Професійна зовнішність. Імідж як складова високої професійної компетентності. Елементи професійного іміджу.

Основні вимоги до одягу ділової людини. Ключові моменти гардеробу. Визначення типу, стилю одягу, прийнятого для роботи у конкретному місці.

Традиційний діловий гардероб. Принципи та критерії підбору ділового гардеробу. Традиційний діловий гардероб для жінок. Основні напрями ділового одягу для жінок. Костюм. Плаття. Блузка. Прикраси. Взуття. Сумки та портфелі. Традиційний діловий гардероб для чоловіків. Діловий костюм. Сорочка. Краватка. Прикраси. Взуття. Портфелі.

Неформальний діловий одяг у неформальних робочих ситуаціях (конференція, семінар, «неформальні дні», пікнік, спортивні заходи). Типовий неформальний діловий одяг для чоловіків і жінок.

Міміка, жести, поза – важливі складові професійного іміджу. Значення жестів в різних країнах. Догляд за собою (руки, нігті, волосся). Зачіска.

Тема 7. Інформаційна етика.

Сутність інформаційної етики, її функції. Формування інформаційної етики. Особливості сприйняття інформації індивідом. Інформація особиста; спеціальна; масова. Інформаційна діяльність. Складові інформаційної етики фахівців. Політичний, економічний, правовий, історичний, релігійний, мовний, етичний компоненти. Сфера інформаційної етики: використання інформації, яка є приватною власністю осіб та організацій, обробка інформації зі збереженням її смислових характеристик, запобігання навмисного і випадкового внесення дезінформації. Технічний компонент. Глобальні мережі щодо пошуку необхідної інформації. Підвищення рівня інформаційної культури.

Інформаційна безпека особистості. Зменшення інформаційної залежності та підвищення рівня інформаційної безпеки особистості. Захист інформації (запобігання загроз інформації). Захист від інформації (запобігання інформаційних загроз). Комп'ютерні злочини: шпіднаж, диверсії, тероризм, маніпулювання системою обробки даних, порушення приватної або державної таємниці, протиправне копіювання програмних продуктів, яке порушує авторське право. Злочини, пов'язані з мережею Інтернет. Проблема захисту інформації. Інформаційні загрози (патогенні тексти, які суперечать діючій ідеологічній системі). Маніпулятивний вплив на особистість.

Конфіденційність і безпека документів та матеріалів. Положення контрактів щодо конфіденційності та нерозголошення інформації. Правила збереження офісних матеріалів та їх безпеки.

4.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна / заочна форма)				
		Усього	В т.ч.			
			Л	П	Лаб	СРС
1.	Етика як вчення про мораль.	20/21	4/1	4		12/20
2.	Професійна етика та моральна свідомість.	25/22	4/1	4/1		17/20
3.	Корпоративна культура.	21/21	2/1	2		17/20
4.	Корпоративна етика.	24/21	4/1	4		16/20
5.	Діловий етикет.	20/21	4	4/1		12/20
6.	Стиль та імідж ділової людини.	20/21	4	4/1		12/20
7.	Інформаційна етика.	20/23	4	4/1		12/22
		150	26/4	26/4		98/142

4.2. Тематика семінарських занять

№	Вид і тема заняття
1	Етика як вчення про мораль.
2	Професійна етика та моральна свідомість.
3	Корпоративна культура.
4	Корпоративна етика.
5	Діловий етикет.
6	Стиль та імідж ділової людини.
7	Інформаційна етика.

4.3. Перелік індивідуальних завдань

Головною метою індивідуальних завдань є самостійне опрацювання здобувачами додаткового матеріалу, формування власного світогляду щодо процесів та явищ, та контроль самостійної роботи студентів. Цей контроль здійснюється завдяки написанню студентами доповідей, рефератів, презентацій тощо. Підготовка презентації – вид самостійної роботи, що виконується здобувачем поза аудиторними годинами. Здобувач вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент

розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 10-15 слайдів, текст доповіді – 4-5 стандартних сторінок комп'ютерного набору з дотриманням усіх необхідних формальних вимог до письмових наукових робіт.

Теми рефератів, презентацій:

1. Корпоративна культура політика.
2. Морально-етичний кодекс фахівця в сфері документознавства та інформаційної діяльності.
3. Проблеми фахової моралі та їх інтерпретація у вітчизняній суспільній практиці.
4. Політика і мораль: діалектика гуманізму та демократії.
5. Соціальна орієнтованість фахових критеріїв етики і моралі.
6. Професіоналізм як моральна риса особистості.
7. Захист суспільної моралі в мас-медіа.
8. Причини та специфіка конфлікту інтересів, методи його подолання і засоби уникнення.
9. Типи національних ділових культур.
10. Типи регіональних ділових культур.
11. Етичні норми роботи з джерелами інформації.
12. Конфіденційність інформації.
13. Проблема маніпулювання інформацією у контексті норм і принципів професійної етики.
14. Конфлікт інтересів у фаховій практиці.
15. Етика використання новітніх технологій в інформаційній діяльності.
16. Моральна культура спілкування: національний контекст.
17. Суть моральних передумов спілкування: повага, співчуття, гуманність, альтруїзм, милосердя і їх роль в професійній діяльності.
18. Моральний аспект культури спілкування.
19. Ввічливість та її роль в службових стосунках.
20. Види моральних конфліктів і способи їх вирішення в умовах професійної діяльності.
21. Універсальні засади корпоративної етики і умови її дотримання в службових ситуаціях.
22. Основні вимоги до моральних взаємин між людьми у професійному спілкуванні.
23. Етика спілкування і проблеми молоді.
24. Моральна культура особистості, її вияв в професійному спілкуванні.
25. Інтелігентність та інтелігенція.
26. Питання професійної чесності в контексті кодексів професійної етики.
27. Підвищення професійної кваліфікації як необхідна умова дотримання професійної етики.
28. «Золоте правило моральності» в етичних вченнях Давнього Сходу.
29. Одяг ділової людини та український менталітет.

30. Мова тіла: як читати думки інших людей за їх жестами.

4.4 Самостійна робота

Під час самостійної роботи здобувачі опрацьовують матеріал аудиторних занять курсу, і питання винесенні на самостійне вивчення. Розподіл часу самостійної роботи виконується згідно плану навчального процесу та робочого плану дисципліни. Під час самостійної роботи здобувачі звертаються до літератури теоретичного курсу та допоміжної методичної літератури в разі необхідності.

Різновидами самостійної роботи є:

- вивчення лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання за відповідними темами окремих питань з навчальної дисципліни;
- робота з рекомендованою основною і додатковою літературою;
- підготовка доповідей, підготовка до обговорень за відповідними темами на семінарських заняттях;
- підготовка творчих робіт (есе, реферати, презентації, виступ на конференції та ін.);
- систематизація теоретичних та практичних знань перед модульною контрольною роботою та екзаменом.

Контроль виконання самостійної роботи відбувається при обговореннях на семінарах, при написанні модульної контрольної роботи.

Питання для самоконтролю

1. Розкрити та порівняти особливості розуміння понять професійна етика й управлінська етика України та будь якої європейської країни (на вибір).
2. Підготувати кодекс етичності установи.
3. Визначити характерні особливості кодексу етичності країни на вибір слухача.
4. Описати, з урахуванням власних пропозицій, правила етичності державних службовців.
5. Моральні якості особистості державного управлінця та професійний обов'язок.
6. Професіоналізм і мораль в державному управлінні.
7. Специфіка моральних норм які регулюють взаємовідносин всередині професійних колективів.
8. Характеристика основних положень вітчизняної нормативної бази морально-етичної сфери управління.
9. Культура, етика й мораль у державному управлінні.
10. Конфлікт інтересів у колективі органу управління.
11. Професійна місія представників державного управління.
12. Комунікативна етика і сучасне державне управління.
13. Моральні цінності у сучасному українському суспільстві.
14. Структурні елементи професійної етики та їх взаємозв'язок.

15. Професійна етика як важливий елемент структури професійної діяльності.
16. Методологічні принципи професійної етики.
17. Значення професійної етики для сучасної політики.
18. Обов'язок та відповідальність у теорії та життєвому досвіді людини.
19. Професійна етика працівника: її рівень та критерії оцінювання.
20. Тенденції розвитку професійної етики в сучасному суспільстві.
21. Професійна солідарність і корпоративність у світлі професійної етики.
22. Гендерна складова професійної етики.
23. Вуменризм: позитивні та негативні аспекти.
24. Морально-психологічні особливості політичної етики.
25. Роль політика у визначенні системи цінностей сучасної молоді.
26. Моральний кодекс політика.
27. У чому сутність морального виховання, які його завдання?
28. У чому полягають основні завдання національного виховання молоді?
29. Визначте основні шляхи військово-патріотичного виховання молоді.
30. У чому полягають особливості формування політичної культури?
31. Проаналізуйте основні складові політичної культури.
32. Розкрийте основні шляхи професійного самовдосконалення.
33. Майбутнє України у Європейському просторі політики?
34. Тенденції розвитку професійної етики політика в сучасному суспільстві.
35. Свобода і моральна відповідальність у професійній діяльності політика.
36. Самовиховання як вища духовна практична здатність особистості до програмування і регулювання поведінки та діяльності.
37. Психологічний портрет «ідеального» політика.
38. Соціум і моральна соціалізація.
39. Етичні проблеми становлення соціально-політичної роботи в Україні.
40. Значення загальнолюдських моральних цінностей в умовах трансформації суспільства.
41. Професіоналізм як моральна цінність особистості політика.
42. Парадигма спілкування в сучасній культурі.
43. Політична майстерність і фахова культура поведінки.
44. Етика політичного управління, її зміст та структура.
45. Основні концепції етики державного управління.
46. Етика ділових відносин : сутність, зміст, категорії, принципи у бізнесі.
47. Назвіть та проаналізуйте ознаки технологічності політики.

4.5. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи та підходи до навчання:

Студентоцентроване навчання – розширення автономії здобувача, здатності до критичного мислення на основі результативного підходу, що передбачає нові підходи до навчання з метою розвитку особистості здобувача з урахуванням його ціннісних орієнтацій.

Репродуктивний метод – навчання здобувачів організовується за допомогою практичних вправ та робіт, різних форм самоконтролю, що сприяє формуванню знань, навичок і вмінь у здобувачів, основних розумових операцій (аналіз, синтез, узагальнення тощо).

Комбінація лекційних та практичних занять та консультацій (зокрема особистих консультацій з викладачем та використанням системи Moodle) із розв'язанням ситуаційних завдань, які розвивають аналітичні здібності та навички роботи в колективі.

Пояснювально-ілюстративний метод – здобувачі одержують знання на лекціях, з навчальної або методичної літератури шляхом конспектування, тезування, анутовання, рецензування, під час консультацій з підготовки рефератів та/або доповідей.

Евристичний метод – під керівництвом викладача або на основі евристичних вказівок здобувачі активно намагаються знайти рішення висунутих у навчанні, або сформульованих самостійно, пізнавальних завдань, що дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на практичних заняттях та контрольних точках.

Методи стимулювання й мотивації навчальної роботи – здобувачі приймають участь у моделюванні рольових ситуацій, створенні ситуацій успіху в навчальній роботі, пред'явленні вимог і методів заохочення.

Метод проблемного викладу та проблемно-орієнтованого навчання, зокрема з проведенням презентацій – розуміння здобувачами поставленої проблеми та формулювання пізнавальних завдань на основі різних джерел та засобів, уміння проаналізувати поставлене завдання, порівняти різні точки зору та підходи, розуміння логіки та думок викладача, усвідомлення та запам'ятовування.

Метод самостійної роботи здобувачів та самостійного навчання – розв'язання практичних завдань та опрацювання теоретичного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення. Самостійна робота з вивченням оприлюднених навчальних матеріалів, зокрема в системі роботи освітньої платформи дистанційного навчання Moodle DDMA.

Методи організації й здійснення навчальної та наукової діяльності, що поєднує словесні, наочні і практичні методи:

- словесні методи – у вигляді бесіди, інструктажу, лекційного матеріалу, методичних вказівок, співбесід;

- наочні методи, відео методи тощо – проведення лекційних та практичних занять за допомогою презентацій, ілюстрацій, демонстраційного матеріалу, тобто отримання знань завдяки наочному спостереженню;

- практичні методи – за допомогою вправ, практичних прикладів, аналізу статистичних даних, тренувань, тренінгів здобувачі одержують знання та уміння, виконуючі ці практичні дії;

- наукова робота здобувача – наукові дослідження та опрацювання наукової інформації.

Активні методи навчання (дискусійні методи) – в будь-яких формах навчання, включаючи лекційні заняття, використовуються елементи дискусії, а саме: обговорення, ділові ігри, діалог.

V КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

Максимальна кількість балів (100) при оцінюванні знань з навчальної дисципліни, яка завершується екзаменом, формується з двох частин, з коефіцієнтом 0,5 кожна:

– за поточну успішність 100 балів (сума балів, зароблена у семестрі, але не менше 55);

– на екзамені 100 балів (мінімально необхідна кількість балів за екзамен 55).

Контрольні заходи включають:

- поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних і оцінюється сумою набраних балів;

- модульний контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль та колоквиуму і має на меті оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінювання знань здобувача під час занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння здійснювати узагальнення інформації, обґрунтовувати свою власну точку зору та робити висновки; грамотність подачі матеріалу та оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів ВО з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
65 – 74	D	задовільно	
55–64	E		
30–54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	-фронтальне опитування за термінологічним матеріалом та за питаннями до семінарського заняття; -оцінювання активності участі у дискусіях
	Індивідуальні завдання	-письмовий звіт або реферат про виконання індивідуального завдання; -оцінювання самостійності та якості виконання завдання ході звіту-захисту та співбесіди
	Модульні контрольні роботи	-стандартизовані тести; -питання до модульної контрольної роботи
	Підсумковий контроль	питання до екзамену

VII СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК

Склад і графік складання контрольних точок дисципліни «Історія зарубіжних політичних вчень», форми і терміни контролю (спеціальність 052 Політологія)

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка	Тиждень
---	---	-------------------	---------

		min	max	
1	Аудиторна робота здобувача оцінюється на основі його відповідей на заняттях, активності у роботі протягом семестру. Поточний контроль – усне опитування в ході лекцій та практичних заняттях, оцінювання правильності вирішення тестових, практичних та ситуаційних завдань на практичних заняттях та при виконанні самостійної роботи. Здобувач здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та поза лекційного матеріалу, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.	10	40	1-9
2	Індивідуальне завдання Підготовка презентації за обраною темою і виступ з доповіддю на практичних заняттях, тез доповідей, статті, роботи на конкурс, презентації, виступ з доповіддю на конференції	10	15	8
3	Модульна контрольна робота №1 (Здобувач виконує тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №1)	7	30	8
5	Колоквіум	5	15	8
	Оцінка поточної успішності за 100-бальною шкалою (коефіцієнт вагомості=0,5)	55	100	9
	Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,5)	55	100	9
Загальний рейтинг = 0,5*оцінка поточної успішності+0,5*оцінка підсумкового контролю				

VIII РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1. Основна література

1. Бралатан В. П., Гуцаленко І. В., Зdirко Н. Г. Професійна етика: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 251 с.
2. Ващенко Г. Виховання чесності й принципівості: підручник для педагогів. Київ : Школяр, 2009. 385 с.
3. Ломачинська І. М. Професійна етика. Київ: Університет Україна, 2005. 237 с.
4. Малахов В. А. Етика. Курс лекцій : навч. посіб. 4-те вид. Київ : Либідь, 2002. 384 с.

8.2. Допоміжна література

1. Афанасьєв І. Діловий етикет. Етика ділового спілкування. Київ: Альтерпрес, 2003. 368с.
2. Бліхар В. С. Вплив цінностей на формування особистості в контексті філософсько-правових інтенцій. *Науковий вісник ЛьДУВС*. 2010. № 2. С. 405–413.

3. Валюк О. Я. Наукової концепції моралі й моральності. *Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України. Проблеми сучасної психології*. 2010. Вип. 7. С. 75–86.
4. Гасюк Л. М. До проблеми визначення сутності поняття «професійна етика». Теоретичні питання освіти та виховання : збірник наукових праць. 2001. Вип. 14. С.100–102.
5. Гасюк Л. М. Етика в українському вимірі. *Вісник Черкаського державного університету : Психолого-педагогічні науки*. 2010. Вип. 18. С.23–28.
6. Герасимчук А. А., Тимошенко О. І. Етика та етикет. Київ : ЄУ. 2006. 350 с.
7. Данильчук Л.А. Основи іміджу і етикету: навч. посіб. Київ: Кондор, 2004. 234 с.
8. Демків Т. В. Моральні пріоритети людського буття. *Наукові записки КУТЕП. Серія «Філософські науки»*. 2011. Вип. 9. С. 297–306.
9. Етика ділового спілкування: навч. посіб. / за ред. Т.Б. Гриценка, Т. Ф. Мельничук. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 344с.
10. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування: навч. посіб. [2-е вид., перероб. і доп]. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 224с.
11. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалі : наук.-метод. посіб. Київ: МАУП, 2010. 312 с.
12. Клічук А. В. Етичний аналіз справедливості як універсальної категорії міжіндивідуальних взаємин. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія «Філософія. Політологія»*. 2010. № 100. С. 10– 15.
13. Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2002. 288 с.
14. Мазурик М. Онтологічний вимір етичних категорій добра і зла. *Вісник НУ «ЛП». Філософські науки*. 2010. № 6. С. 25–31.
15. Мовчан В. С. Етика: навч. посіб. 3-тє вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2007. 483 с.
16. Момот М. О. Концепції справедливості в античній філософії права та їх сучасна інтерпретація. *Адвокат*. 2009. № 3 (102). С. 34–38.
17. Москаленко В. В. Психологія соціального впливу: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 448 с.
18. Палеха Ю. І. Ділова етика: навч. - метод. посіб. [5-те вид., випр. й доп.]. Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. 309с.
19. Прикладна етика : навч. посібн. / Аболіна Т. Г. та ін. Київ, 2012. 392 с.
20. Резніченко В. І., Михно І. Л. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету. Київ: УНВЦ «Рідна мова», 2003. 479 с.
21. Романовський О. Г., Пономарьов О. С., Лапузіна О. М. Ділова етика: навч. посіб. Харків : НТУ «ХПШ», 2006. 364 с.
22. Тимошенко Н. Л. Корпоративна культура: діловий етикет: [навч. посіб.]. Київ: Знання, 2006. 391 с.
23. Тофтул М. Г. Етика : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 416 с.
24. Хміль Ф. І. Ділове спілкування: навч. посіб.[для студ.вищ.навч. закл.]. Київ: Академвидав, 2004. 280 с.

25. Цапова В. О. Ділова етика як складова частина духовно-етичного самовизначення людини. *Духовність українства*. 2002. № 4. С. 110 – 114.

26. Шкурін О. І. Історичні етапи становлення сучасної моралі [Електронний ресурс]. *Науковий вісник Донбасу. Електронне наукове видання*. 2007. №1. URL: http://alma-mater.luguniv.edu.ua/magazines/elect_v/NN1/r5/07soissm.pdf (дата звернення 25.08.2020)

27. Фальковська Л. М. Справедливість як предмет соціальнопсихологічного дослідження. *Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави : зб. наук. праць*. Київ: Міленіум, 2011. Вип.11. С. 290–299.

8.3. Web-ресурси

1. <http://www.lib.ua-ru.net>
- 2 <http://ua-referat.com>
3. <http://www.ukrlit.vn.ua> <http://www.ukr-in-school.edu-ua.net>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Київ: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. [http:// www. library. univ.kiev.ua/ukr/res/resour](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour)
6. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>
7. [http:// www. library. lviv.ua /](http://www.library.lviv.ua/)
8. <http://uk.wikipedia.org> – вільна енциклопедія.
9. [www.osvita/org.ua](http://www.osvita.org.ua) – сайт Міністерства освіти і науки України
10. <http://znanium.com> - Електронно-бібліотечна система